Acta Musei Nationalis Pragae Historia 80/2026/3
DOI: 10.37520/amnph.2026.022

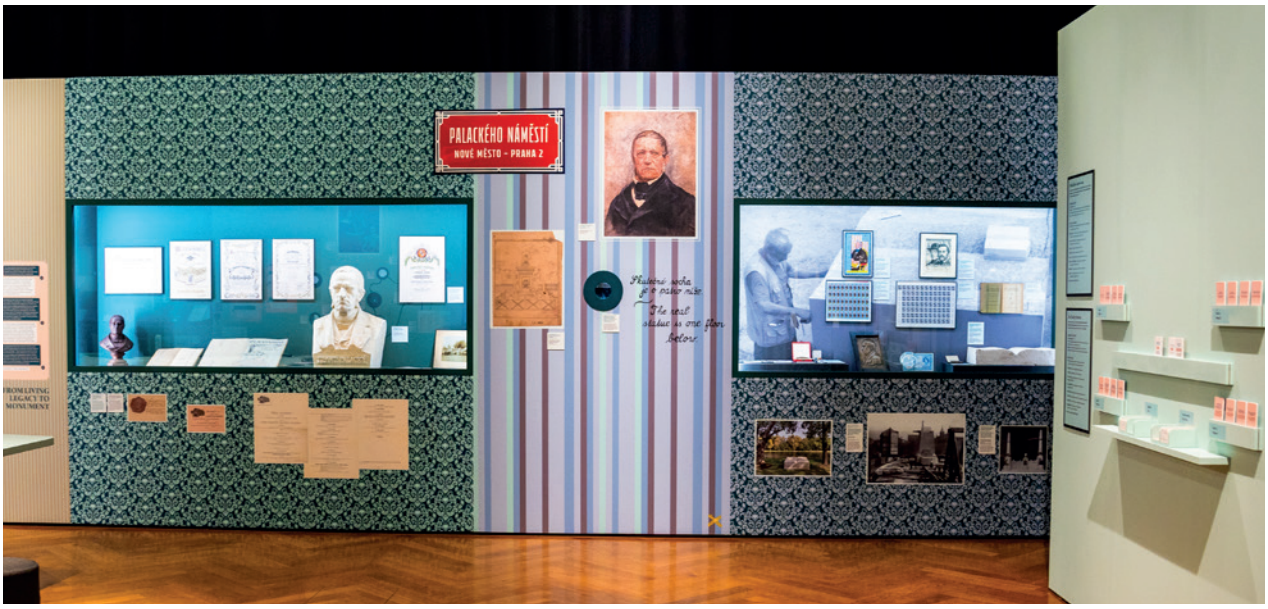
Lucie Kodišová

Vanda Marešová

Pavel Muchka

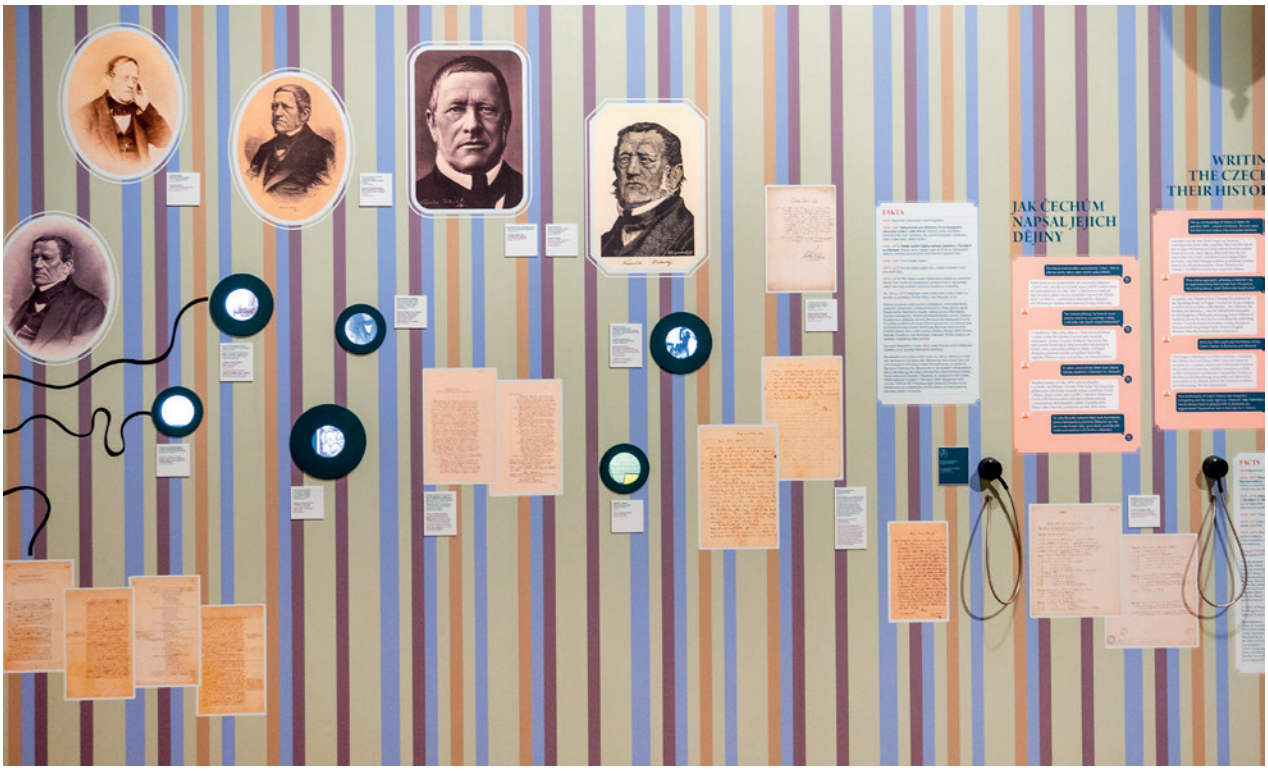
Výstava František Palacký 1798–1876

↑ Pohled do výstavy s dominantním stolem ve tvaru Evropy. Zdroj: Národní muzeum

Historická budova NM, Václavské nám. 68, Praha 1
Autorský tým: Lucie Kodišová, Vanda Marešová, Pavel Muchka, Martin Sekera
Produkce: Karolína Pösingerová, Tereza Kazdová, Viktorie Kučerová, Patrik Michl
Grafické řešení: Pavel Ševčík
Architektonické řešení: ROBUST architekti
Realizace: Atelier Design MM s.r.o.; Nüssli (CZ) spol. s r. o.

↑ Ukázka grafického řešení výstavy s reprodukcemi historických portrétů a archiválií. Zdroj: Národní muzeum

Spolupracující instituce a jednotlivci: Muzeum Novojičínska, Literární archiv Památníku národního písemnictví, Archiv České národní banky, Poštovní muzeum Národního technického muzea, Jihomoravské muzeum ve Znojmě, Městské muzeum Nová Paka, Státní okresní archiv Nový Jičín, Archiv hlavního města Prahy, Slezské zemské muzeum, Národní filmový archiv, Kurt Gebauer, Matyáš Novák

Výstava s názvem František Palacký 1798–1876 byla zpřístupněna veřejnosti od začátku dubna do srpna 2026 v prostorách Historické budovy Národního muzea v souvislosti s oslavami Palackého roku, tzn. připomínkou výročí 150 let od úmrtí. Záměrem autorského týmu byla snaha prezentovat návštěvníkům Františka Palackého v celé šíři jeho mimořádné osobnosti a ve všech jeho životních rolích. Návštěvníci měli možnost ho poznat jako talentované dítě a studenta na začátku kariéry, snoubence a manžela, otce, historiografa, veřejně činnou osobu a iniciátora mnoha projektů, politika, nezapomenutelnou legendu a „Otce národa“, tvář na bankovce nebo postavu vytesanou do kamene. Fascinující je především rozmanitost jeho talentů, zájmů, činností, intervencí do českého (a evropského) veřejného a vědeckého života po dlouhé dekády 19. století. Překvapující je i množství písemného a obrazového materiálu, který vznikl buď jeho osobním působením, nebo jako reakce na jeho život, dílo a všeobecnou popularitu.

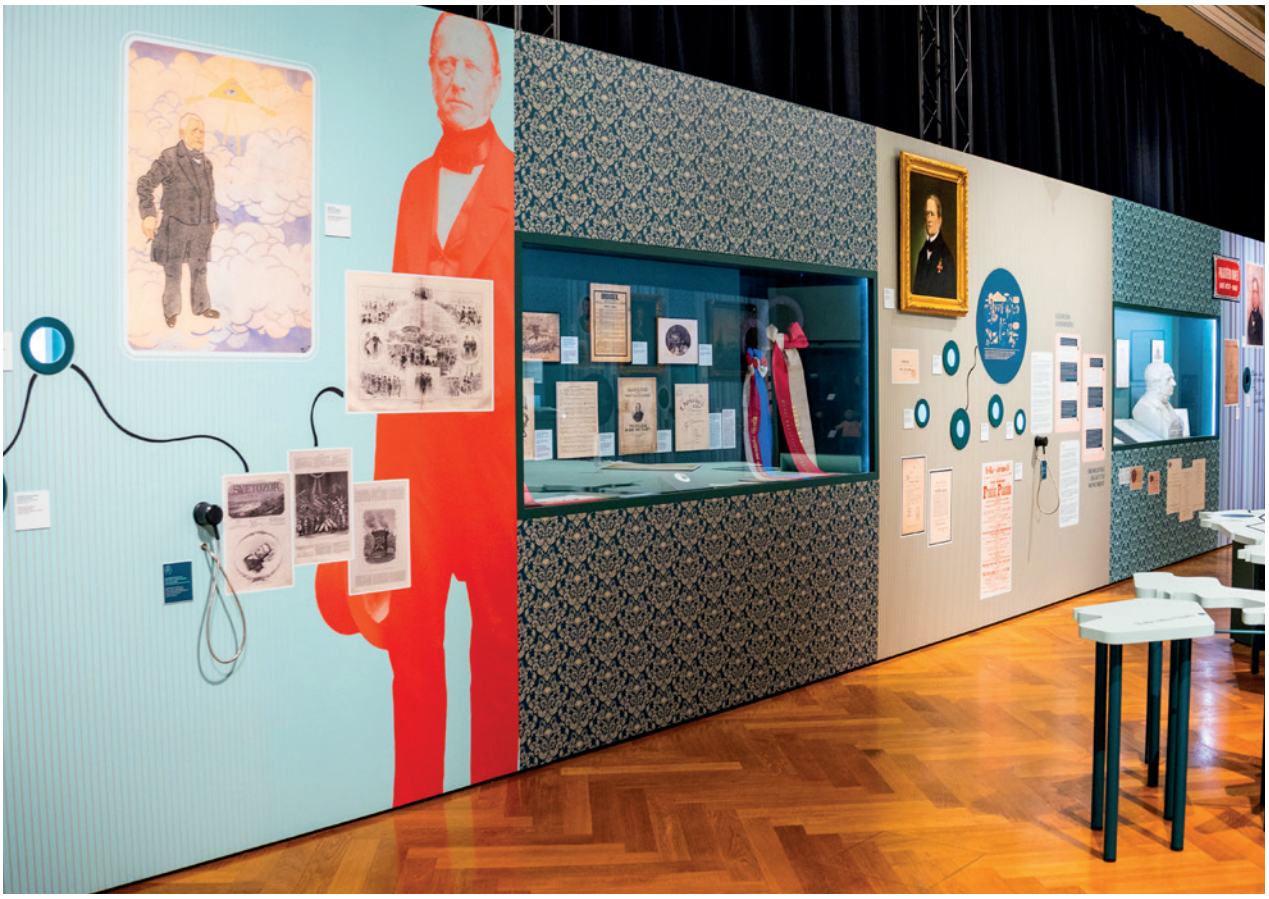
Výstava k návštěvníkovi promlouvala výstavními prostředky na více úrovních prostřednictvím fiktivních rozhovorů doplněných stručnými komentáři s klíčovými fakty, sbírkových předmětů, poutavé grafiky, příběhového komiksu, audiovizuálního obsahu a interaktivních prvků (stůl v konturách Evropy, válce s dobovými periodiky nebo karetní hra s časovou osou). Šest fiktivních rozhovorů mezi námi, současníky, a Františkem Palackým bylo graficky zobrazeno jako chat na mobilním telefonu. Tematicky navazovaly na základní okruhy výstavy, které návštěvníky provedly Palackého životním příběhem od narození, studium, přes rodinný a profesní život po smrt a tzv. druhý život. Stejně tak komiks výtvarně zpracovaný Dorou Dutkovou ukázal formativní momenty z historikova života „od kolébky po hrob“. Ve sluchátkách zněla dobová hudba od Leopolda Měchury, Palackého švagra, nebo od tehdejšího populárního skladatele Františka Škroupa. Ve světové premiéře byla možnost si poslechnout nahrávky interpretované klaví-

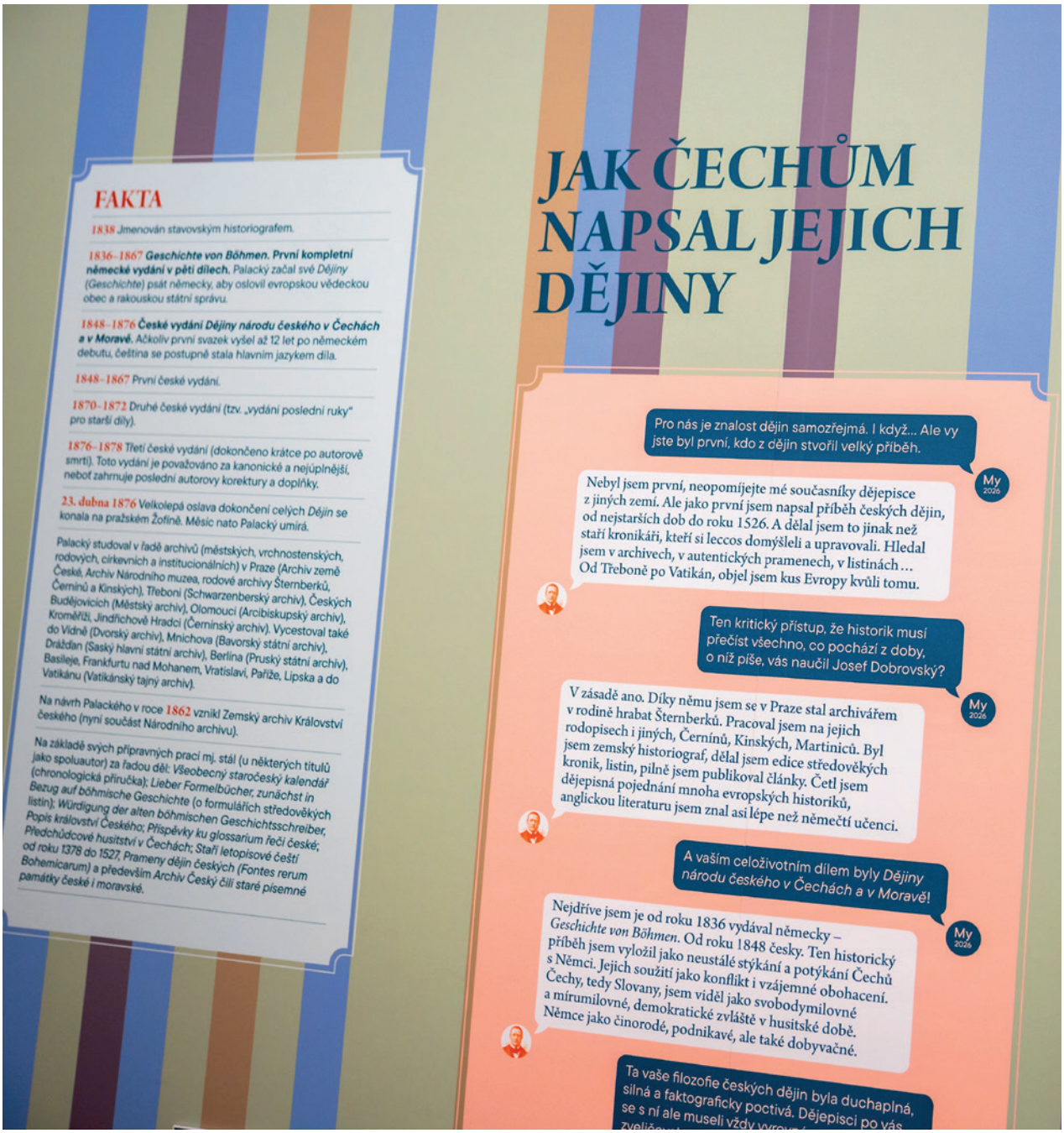
↑ Téma dětství - model rodného domku a kroje z Hodslavic a okolí. Zdroj: Národní muzeum

ristou Matyášem Novákem: *Smuteční pochod* skladatele Karla Bendla a *Ouvertury ku památce 100letých narozenin Františka Palackého* z roku 1898 od skladatele Františka Filipovského. V dalších zvukových stopách bylo nahráno předčítání z *Dějin národu českého v Čechách i v Moravě* nebo ukázky z korespondence manželů Palackých. První ze dvou obrazovek vybízela k návštěvě expozice Národního muzea Památníku Františka Palackého a Františka Ladislava Riegra, druhá nabídla ke shlédnutí krátké filmy ze tří etap existence Suchardova pomníku Palackého na Palackého náměstí v Praze – položení základního kamene, záběry před dokončením celého monumentu a jeho údržbu za první republiky. První z dominant výstavního prostoru byla bezesporu část Palackého osobní knihovny a druhou stůl ve tvaru Evropy s promítáním složité etnické reality habsburské monarchie druhé poloviny 19. století. Stůl Evropa nám demonstroval Palackého jako člověka zcestovalého, bezvadně jazykově vybaveného, majícího kontakty v mnoha zemích a fyzicky zdatného zdolávat všechny nástrahy tehdejšího svízelného cestování.

Výstava představila Palackého důležité životní okamžiky rovněž prostřednictvím jeho osobních předmětů, jako byl cestovní kufřík, se kterým přijel dne 11. dubna 1823 do Prahy, aby se pokusil uskutečnit svůj záměr stát se historikem. Dětství a studium přiblížily předměty z Muzea Novojičínska (ženské kroje, model Palackého rodného domku v Hodslavicích). Harmonický vztah s manželkou Terezií zastupovaly dvě miniatury na slonovině z doby jejich zasnoubení a svatby a dále dvě protějškové siluety, které vznikly v průběhu jejich manželství. Důležitými byly roky 1830 a 1833, kdy se manželům narodily děti Jan a Marie. Jejich připomínkou jsou kromě fotografií poháry s monogramy JP a MP. Poprvé byl představen i soubor oděvních památek na Terezii Palackou a Marii Riegrovou-Palackou – pelerína, živůtek, střevíce a klobouk. Byl instalován i Palackého klobouk a vycházková hůl, které Max Švabinský využil jako předlohu pro svoji slavnou pod názvem *František Palacký na vycházce v Malči roku 1870*. Vystavena byla i Palackého asi nejznámější podobizna od J. V. Hellicha, rodinného přítele Palackých, z roku 1846. Palackého systematičnost a pořádkumilovnost byly na výstavě symbolizovány lístkovou kartotékou a těžítkem na papíry. Celoživotní zdravotní neduhy jako astma nebo slábnoucí oči připomněly brýle s pouzdrem a barometr, jehož hodnoty si Palacký každý den pečlivě zapisoval a podle počasí přizpůsobo-

FRANT. PALACKÉHO
KNIHOVNA

val svůj oděv a denní program. Politická kariéra byla mj. zastoupena měděnou matricí na otištění vizitky s textem „Dr. Franz Palacky Reichsrath". Množství sbírkových předmětů pak můžeme řadit do skupiny s pojmenováním tzv. druhý život, které dokazují jeho popularitu ještě za života, těsně po smrti i s delším časovým odstupem – výroční medaile a plakety, pohřební stuhy, zobrazení na bankovkách a známkách, suvenýry, plastiky a pomníky, názvy ulic a náměstí atd. Na výstavě byl rovněž shromážděn velký soubor zobrazení Palackého na fotografiích, grafikách, tiscích, malbách a kresbách. V reprodukcích bylo k vidění množství archivního materiálu z Palackého pozůstalosti, např. koncepty Dějin a dalších děl uměleckého i politického rázu, cestovní doklady, účty a jízdenky, legitimace, korespondence.

Výstava není jediným počinem Národního muzea v tomto roce spojeným se jménem Františka Palackého. Byly konány přednášky pro veřejnost, doprovodné kulturní programy, komentované prohlídky a vycházky, byly zahájeny nové programy pro školy, jak ve výstavě, tak v Památníku Františka Palackého a Františka Ladislava Riegra. V kooperaci s dalšími paměťovými, vědeckými a kulturními institucemi byly připraveny další počiny, např. panelová výstava v hlavní budově Universität Wien pod názvem „František Palacký. Velký historik a myslitel střední Evropy".

Fotografie z výstavy Františka Palackého:

↖ Téma smrt a tzv. druhý život;

← Část knihovny Františka Palackého;

↑ Fiktivní rozhovor s Františkem Palackým. Zdroj: Národní muzeum